

Beantwoording vragen live-uitzending Energietransitie

Op 31 mei jl. organiseerde gemeente Dantumadiel samen met RTV NOF een live-uitzending over het thema Energietransitie. Tijdens de uitzending had u de mogelijkheid om vragen te stellen. Niet alle vragen konden behandeld worden tijdens de uitzending. Om die reden geven we in dit document alsnog antwoord op alle vragen die nog niet zijn beantwoord.

De vragen zijn geanonimiseerd en ingedeeld op de drie hoofdonderwerpen.

Regionale Energiestrategie (RES): opwek van zonne- en windenergie

1. Steeds vaker hoor je berichten over het elektriciteitsnetwerk. Deze kan de massale teruglevering niet aan. Hoe is op dit moment de staat voor Dantumadiel? Is Liander al aan de slag met netverzwaring?

Het klopt dat er grote problemen zijn met de netcapaciteit, ook in Dantumadiel. In grote gedeelten van Dantumadiel is het niet mogelijk om grootverbruikaansluitingen (bijvoorbeeld zonneparken) aan te sluiten, omdat de opgewekte elektriciteit niet kan worden terug geleverd. Netbeheerder Liander is druk bezig met het verzwaren van het net. Alleen al in 2020 investeerde Liander 100 miljoen euro in het Friese elektriciteitsnet. Er staan werkzaamheden gepland in Damwâld, Dokkum en Bergum. Hierdoor komt er in de komende jaren weer meer ruimte vrij voor grootverbruikaansluitingen. Voor meer informatie kunt u terecht op [de website](#) van Liander.

Anders dan bij grootverbruikaansluitingen is het voor woningeigenaren ook nu zonder meer mogelijk om zonnepanelen aan te sluiten, en om de elektriciteit terug te leveren. Wel dient daarbij gezegd te worden dat er op hele zonnige zomerdagen momenten zijn op de dag dat de zonnepanelen worden uitgezet. Dan is de spanning te hoog en wordt de installatie kort uitgezet om de zonnepanelen te beschermen. Hierdoor is de opwek iets minder. Dit gebeurt echter in uitzonderlijk geval. Voor meer informatie kunt u terecht op de site van Liander: [Hoe ontstaan spanningsproblemen?](#)

Ondanks het zo nu en dan uitzetten van zonnepanelen is het financieel rendement van zonnepanelen zo'n 5% tot 8%, veel hoger dan op de spaarrekening.

2. Hoe groot is de kans dat zonnepanelen kunnen worden aangesloten op het (nu al volle) energienet?

Zie antwoord hierboven. Grootverbruikaansluitingen zijn de komende jaren niet mogelijk in grote delen van Dantumadiel. Woningeigenaren kunnen echter ook met de huidige netcapaciteit elektriciteit terugleveren als ze zonnepanelen plaatsen. Op de website van Liander kunt u controleren of u elektriciteit teruglevert: [Stappenplan zonnepanelen | Liander](#).

3. Als elk dorp een windmolen neemt, zijn er dan geen zonnepanelen meer nodig?

Op dit moment ligt de elektriciteitsvraag van Dantumadiel op zo'n 170 TJ. In de komende jaren zal de elektriciteitsvraag sterk groeien, omdat we steeds meer elektrisch gaan rijden en elektrisch gaan verwarmen. Om die reden kan de elektriciteitsvraag in 2050 wellicht verdubbelen naar 340 TJ. Een grotere windturbine kan jaarlijks zo'n 40 TJ aan elektriciteit leveren. Met de 11 kernen in Dantumadiel zou één windturbine per kern dus meer dan genoeg elektriciteit opwekken. De vraag is echter hoe wenselijk het is om bij elke kern een turbine te plaatsen. Het clusteren van windturbines zorgt voor minder ruimtelijke impact. Bovendien is het binnen het huidige provinciale beleid niet mogelijk om windturbines te plaatsen. Voor de komende jaren is deze kwestie dus nog niet relevant. Het is wel zo dat een combinatie van zonne-energie en windenergie goed is voor het elektriciteitsnetwerk, omdat de pieken elkaar dan beter afwisselen.

4. Kunnen jullie ook aangeven hoeveel % duurzame energie er nu is? Dan weten we even het verschil met de 70% ambitie.

Het is ten eerste goed om te vermelden dat de 70% ambitie alleen betrekking heeft op de elektriciteitsvraag, en niet op de totale energievraag. Momenteel wekt Dantumadiel 18 TJ op aan duurzame elektriciteit. Met de huidige elektriciteitsvraag van 170 TJ zitten we dus op zo'n 11%. Er is dus nog een lange weg te gaan, maar als de exponentiële stijging in zonne-energie van de afgelopen jaren doorzet, dan is de ambitie zonder meer haalbaar.

De beantwoording gaat verder op de volgende pagina

5. Het zou mooi zijn als de kleinere molens ook toegestaan worden voor dorpen waarbij de winst terug gaat naar het dorp. Dat zou ook kunnen gelden voor een grotere dorpsmolen. Met het delen van de winst voor het dorp wordt de molen eerder geaccepteerd in de omgeving. De provincie staat dit nu nog niet toe maar dat zou wel eens kunnen veranderen.

Huidige provinciaal beleid maakt het inderdaad onmogelijk om de genoemde grotere dorpsmolens te plaatsen. Mocht dit beleid veranderen, dan zien wij graag dat de lokale omgeving kan meeprofiten. Hiervoor zouden wij t.z.t. beleid voor windenergie kunnen opstellen. Momenteel hebben wij beleid voor zonne-energie opgesteld, waarin het meeprofiten van de lokale omgeving nadrukkelijk gestimuleerd wordt. We zetten in eerste instantie in op 50% lokaal eigendom. Dit houdt in dat de lokale omgeving eigenaar wordt van de helft van de productie. Daarmee deelt de omgeving mee in de winsten, maar ook in de risico's. Als alternatief hanteren wij het omgevingsfonds. Via dit model dient een initiatiefnemer jaarlijks een bijdrage te leveren aan de lokale omgeving, wat ingezet kan worden voor andere projecten. Als het mogelijk wordt, dan zouden we deze constructies ook graag hanteren voor grotere windturbines.

Voor wat betreft de EAZ-turbines (waarschijnlijk wordt dat bedoeld met 'kleinere molens'): het is alleen mogelijk om deze turbines te plaatsen op boerenerven. Daarbij mag een boer niet meer turbines plaatsen dan er nodig zijn voor de eigen elektriciteitsvraag, met een max. van drie. Deze turbines zijn dus alleen bedoeld voor de bedrijfsvoering van een individuele boer. Daarnaast gaat het om een relatief beperkte opwek met een beperkt financieel rendement, waardoor het niet realistisch is om een bijdrage aan de lokale omgeving te vragen.

6. Hoe zit het met de schaduw kant van een windmolen? Er mag, mocht deze wieken vlakbij een dorp komen, in de tuin niet te veel schaduw komen.

Als er windturbines geplaatst worden, dan is het inderdaad zaak dat de slagschaduw niet in tuinen of iets dergelijks valt. Bij het verlenen van vergunningen wordt hier rekening mee gehouden. Daarnaast wordt er ook gekeken naar mogelijk geluidsoverlast. Omdat windmolens niet geplaatst mogen worden volgens provinciaal beleid, is deze problematiek momenteel niet aan de orde in Dantumadiel. Mocht dat veranderen, dan zal de gemeente in haar ruimtelijk beleid zeker rekening houden met o.a. de slagschaduw.

7. Hoeveel windmolens en zonnepanelen komen er eigenlijk?

Het is op dit moment nog niet exact in te schatten hoeveel windmolens en zonnepanelen we hebben in 2050. Voor 2030 kunnen we dit echter wel goed inschatten. De gemeenteraad heeft onlangs de ambitie vastgesteld om 70% van de benodigde elektriciteit te verduurzamen. Hiervoor is ook doorgerekend hoeveel zonne-energie we dan nodig hebben. Er is niet gerekend met windmolens, omdat die niet geplaatst kunnen worden binnen het huidige provinciale beleid. Er is dus alleen gerekend met zonne-energie. De ambitie van 70% willen we natuurlijk zoveel mogelijk op daken realiseren. We achten het realistisch dat in 2030 30% van alle daken (woningen en bedrijfspanden) wordt benut voor zonnepanelen. Niet alle daken kunnen worden benut, omdat (1) maar 60% van de daken constructief geschikt is, (2) niet alle daken de goede ligging hebben (zuidkant) en omdat (3) niet alle inwoners zonnepanelen willen op hun dak. Daarom schatten wij in dat er ook nog zonneparken nodig zijn om aan de ambitie te voldoen. Doorgerekend hebben we in 2030 zo'n 24 hectare aan zonneparken nodig om aan onze ambitie te voldoen.

8. Hoe hoog mogen de windmolens worden? In Brabant worden hele hoge geplaatst. Zijn er normen voor de hoogte van de windmolens? Ook voor het geluid van deze windmolens?

In de RES Fryslân hebben we ons momenteel nog niet gebogen over deze kwestie, omdat windmolens op land niet mogelijk zijn. Mocht dat veranderen, dan is het zeker goed om hier over na te denken. Het is een ingewikkelde afweging om de juiste hoogte te bepalen. Vanzelfsprekend heeft een hogere windturbine meer ruimtelijke impact. Tegelijkertijd leveren ze ook veel meer op. Per 20 meter die aan een windturbine wordt toegevoegd, verdubbelt de productie! En hoe hoger de productie, hoe minder we nodig hebben. Het is dus afwegen of we op termijn een beperkt aantal zeer hoge windturbines willen, of een groter aantal kleinere.

De beantwoording gaat verder op de volgende pagina

9. Hoe zit het met de gigantische subsidies die op zonneparken zitten. Zien we als burger hier nog wat van terug?

Momenteel hebben zonneparken inderdaad subsidie nodig om rendabel te worden. Omdat de techniek zich steeds verder ontwikkelt, is de inschatting dat er op termijn geen subsidie meer nodig is op zonneparken. Hoewel inwoners als belastingbetaler wel meebetalen aan de subsidies, profiteren we er ook allemaal van. Met de subsidie kunnen de prijzen voor elektriciteit namelijk laag blijven. Ook zorgt de subsidie er voor dat er meer wordt geïnvesteerd in zonne-energie, waardoor de prijs daalt met de jaren. Op de langere termijn zorgen de huidige subsidies dus voor een duurzame en betaalbare energievoorziening. Daarnaast kunnen lokale energiecoöperaties ook gebruik maken van dergelijke subsidies. Een energiecoöperatie zorgt er vervolgens voor dat de financiële baten van het zonnepark terugvloeien naar de lokale omgeving, waardoor onze burgers zeker profiteren.

10. Wat is de impact van zonneparken op natuurgebieden?

In het zonnebeleid van de gemeente zijn natuurgebieden uitgesloten voor zonneparken. Ook heeft de raad van Dantumadiel landbouwgronden uitgesloten van zonneparken, waardoor de gronden rondom natuurgebieden ook niet kunnen worden benut voor zonneparken. Natuurgebieden zullen dus geen last ondervinden van zonne-energie. Bij de gronden die wel kunnen worden benut voor zonne-energie, besteden we bovendien volop aandacht aan natuur. Zo geldt voor zonneparken in het landelijk gebied de eis dat de biodiversiteit moet worden versterkt.

Transitievisie Warmte (TVW): het aardgasvrij maken van de gebouwen

11. Wat zijn de concrete plannen van de gemeente voor wat betreft isoleren?

Isoleren is een belangrijke, eerste stap in het verduurzamen van woningen. Immers: de energie die we niet verbruiken, hoeven we ook niet op te wekken. In de Transitievisie Warmte nemen we een hoofdstuk op over het 'handelingsperspectief' van onze inwoners. Hiermee wordt ook inzichtelijk wat inwoners kunnen doen aan isolatie. Na het vaststellen van de Transitievisie Warmte eind 2021, zullen we als gemeente kijken hoe we onze inwoners kunnen helpen met isoleren. Op dit moment is er nog geen isolatieprogramma. Ook biedt de financiële situatie van de gemeente weinig ruimte om aanvullende subsidies aan te bieden. We zullen de ontwikkelingen volgen of Nationaal Isolatieprogramma in het regeerprogramma wordt opgenomen. Daarnaast zijn er nu al landelijke subsidies beschikbaar. Deze kunt u vinden op www.duurzaambouwloket.nl. Ook bieden we als gemeente gratis advies aan huis aan. Een energieadviseur komt dan een scan van uw woning maken, zodat u o.a. weet wat u kunt doen aan isolatie. Meer informatie vindt u op bovenstaande website.

12. Hoeveel woningen moeten precies aardgasvrij zijn in 2030? En hoe bepalen jullie welke dat zijn?

Het landelijke doel is om 1,5 miljoen woningen (ongeveer 20% van de woningen) aardgasvrij te hebben in 2030. Welk aandeel daarvan uit Dantumadiel komt, is nog onduidelijk. We zijn nu bezig met het opstellen van de Transitievisie Warmte. Daarin brengen we in kaart met welke dorpen/wijken we starten met het aardgasvrij maken. Dat doen we met verschillende criteria, zoals (1) betaalbaarheid, (2) of er al initiatieven lopen in de dorpen en (3) of er koppelkansen zijn met vervanging van infrastructuur. We doen daarbij nog geen belofte dat hele dorpen/wijken in 2030 al van het aardgas af zijn. Er is een grote variëteit aan woningen binnen de kernen van Dantumadiel. Sommige zullen relatief gemakkelijk te verduurzamen zijn, terwijl voor andere nog niet echt een oplossing is. Hoewel het Rijk een wijkgerichte aanpak (alle woningen binnen een wijk volgens hetzelfde tijdsplan) voor ogen heeft, kan het voor plattelandsgemeenten als Dantumadiel handiger zijn om binnen de kernen een ander tijdsplan te hanteren voor oudere woningen t.o.v. van nieuwe woningen. Het is nu nog lastig in te schatten welk tempo we moeten hanteren. Belangrijk is dat we de keuzes samen met inwoners willen maken. Het tempo is dus grotendeels afhankelijk van wat de inwoners willen. Meer duidelijkheid zal eind 2021 geboden worden in de Transitievisie Warmte.

13. Ik heb als consument en huiseigenaar plannen voor een All-Electric warmtepomp, met Zon PV op daken en warmtepomp in/ bij huis. Kunt u aanvullende faciliterende subsidies inplannen en de reeds beschikbare ISDE subsidie van de overheid aanvullen. Welke subsidie kansen zijn er hiervoor?

Zoals eerder vermeld is het gezien de huidige financiële situatie van de gemeente Dantumadiel lastig om extra subsidies te geven bovenop de landelijke subsidies, zoals de ISDE. Wel geeft de provincie Fryslân 50% extra tegemoetkoming op isolatiemaatregelen volgens de ISDE. Meer hierover kunt u lezen op de site van het duurzaam Bouwloket: [Verduurzamen huis extra aantrekkelijk voor Friezen | Duurzaam Bouwloket](#). Naast de ISDE is er ook het Nationaal energiebesparingsfonds, ofwel het Warmtefonds. De verwachting is dat deze regeling de komende jaren wordt uitgebreid, waarbij er specifiek aandacht zal zijn voor mensen met een smalle beurs.

Transitievisie Warmte (TVW): het aardgasvrij maken van de gebouwen (vervolg)

14. Liggen alle scholen en dorpshuizen (en jullie eigen vastgoed) al vol met zonnepanelen en zijn deze al aardgasvrij? Gemeente kan hier een voorbeeldrol pakken! Hiervoor kun je terecht bij stichting schooldakrevolutie.

De gemeente heeft een tijdje terug aan scholen aangeboden om mee te doen aan schooldakrevolutie. Scholen hebben hier echter niet aan meegedaan, omdat de meeste al individueel zonnepanelen hadden geplaatst via Zonnescholen. Voor dorpshuizen is er in ANNO-verband (samenwerking met o.a. Tytsjerksteradiel, Achtkarspelen en Noardeast-Fryslân) een project geweest. Bij meerdere dorpshuizen zijn energiescans uitgevoerd. Voor de financiering van de maatregelen konden dorpshuizen gebruik maken van de subsidie Plattelân Fryslân en het Iepen Mienskipsfûns.

Het eigen vastgoed is ook al deels verduurzaamd. Op alle geschikte gebouwen zijn zonnepanelen geplaatst. Voor de verdere verduurzaming van de eigen gebouwen, bijvoorbeeld het aardgasvrij maken, is de gemeente momenteel bezig met het opstellen van een routekaart voor maatschappelijk vastgoed. Wel dient daarbij gezegd te worden dat de financiële situatie van de gemeente een obstakel kan zijn voor het pakken van de (ook door ons) gewenste voorbeeldrol.

Overige vragen

15. Wat betreft de dorpen: is er contact met Readtsjerk wat onderdeel is van de dorpen die de energiecoöperatie Trynergie vormen?

Hoewel de gemeente Dantumadiel in ANNO-verband goed contact onderhoudt met de gemeente Tytsjerksteradiel, zijn er geen directe contacten met de energiecoöperatie Trynergie. We horen echter graag of de inwoners van Readtsjerk behoefte hebben om in contact te komen met de gemeente.

U kunt dit doen door een mail te sturen naar energie@dantumadiel.frl

Meer informatie

De RES Fryslân heeft op 30 maart jl. een webinar georganiseerd voor Friese inwoners. Tijdens de webinar zijn vragen gesteld, die vervolgens in [een Q&A](#) zijn verwerkt. Geeft dit geen of onvoldoende antwoord op uw vraag?

Stuur ons een mailtje: energie@dantumadiel.frl